

Přímé zahraniční investice — 2022

OBECNÝ METODICKÝ POPIS A KOMENTÁŘ K VÝVOJI PŘÍMÝCH
ZAHRANIČNÍCH INVESTIC

Obsah

I. STATISTIKA PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC – METODICKÝ POPIS	3
II. STATISTIKA FATS – METODICKÝ POPIS	4
III. ČESKÉ PŘÍMÉ INVESTICE V ZAHRANIČÍ – VÝSLEDKY ŠETŘENÍ	5
IV. ZAHRANIČNÍ PŘÍMÉ INVESTICE V ČESKÉ REPUBLICCE – VÝSLEDKY ŠETŘENÍ	6

I. STATISTIKA PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC – metodický popis

Statistika přímých zahraničních investic (PZI) je vytvářena v souladu s mezinárodními standardy¹ a požadavky OECD, ECB, Eurostatu a MMF pro sestavování údajů platební bilance a mezinárodní investiční pozice, jejichž je součástí.

Při vytváření statistiky PZI vychází ČNB z mezinárodně přijaté definice přímých zahraničních investic:

„**Přímá zahraniční investice** je taková přeshraniční investice, která odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu (podnik přímé investice), který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika přímého investora. Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku.“

Ukazatele PZI poskytují informace o mezinárodních investičních aktivitách formou majetkových účastí a s nimi spojených úvěrů a o výnosech plynoucích z takto investovaného kapitálu. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty (přímý investor - podnik přímé investice), tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi přidruženými podniky, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku.

Přímá investice zahrnuje jak přímo, tak i nepřímo vlastněné afilace, které se podle procenta podílu investora na základním kapitálu nebo hlasovacích právech dělí na dceřiné společnosti (více než 50% podíl), přidružené společnosti (10 – 50% podíl) a pobočky (100% vlastněná trvalá zastoupení nebo kanceláře přímého investora; pozemky a stavby přímo vlastněné nerezidentem; mobilní zařízení operující v ekonomice alespoň 1 rok).

Za součást přímé zahraniční investice je považován kromě podílu na základním kapitálu také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující úvěrové vztahy s přímým investorem. Přímá investice má tři komponenty a složení lze vyjádřit vztahem:

Přímá investice = základní kapitál + reinvestovaný zisk + ostatní kapitál

- **Základní kapitál** zahrnuje vklad nerezidenta do základního (vlastního) kapitálu společnosti.
- **Reinvestovaný zisk** je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend.
- **Ostatní kapitál** zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

Při zachycení přímých zahraničních investic vzniká otázka jejich ocenění. Toky přímých investic jsou sestaveny na základě provedených investičních transakcí, z čehož vyplývá jejich tržní ocenění. Od referenčního roku 2015 jsou vykazovány (v souladu s mezinárodními manuály ESA2010 a BPM6) hodnoty přeshraničních stavů základního kapitálu subjektů u kótovaných akcií nikoliv v účetní, ale v tržní hodnotě. U nekótovaných akcií a podílů tuzemských podniků v rámci přímé zahraniční investice se používá hodnota vlastního kapitálu v účetním ocenění.

Hlavní prezentace teritoriálního členění přímých zahraničních investic vychází v souladu s mezinárodní metodikou ze země bezprostředního investora. Doplňkově jsou pro analytické účely přímé zahraniční investice prezentovány podle konečného vlastníka. Konečný vlastník se od bezprostředního vlastníka odlišuje tím, že není dceřinou nebo přidruženou společností žádného jiného subjektu. Konečným vlastníkem mohou být jak právnické, tak fyzické osoby.

Odvětvové členění je založeno na odvětvové klasifikaci ekonomických činností, která odpovídá mezinárodně užívané klasifikaci NACE Rev. 2. Výstupy tuzemských přímých investic v zahraničí jsou prezentovány (v souladu s mezinárodními manuály) podle odvětvového členění dle jednotlivých přímých investic v zahraničí – zahraniční dceřiné nebo přidružené společnosti tuzemského investora. Výstupy přímých zahraničních investic v tuzemsku jsou (v souladu s mezinárodními manuály) prezentovány dle jednotlivých tuzemských dceřiných nebo přidružených společností zahraničního investora.

V datech od referenčního roku 2020 došlo k zpřesnění geografické a odvětvové struktury statistik v souvislosti s přechodem na nový sběrný systém dat ČNB SDAT.

¹ IMF Balance of Payments and International Investment Position Manual – sixth Edition (BPM6)
OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment – fourth Edition (BD4)

V souladu s mezinárodními předpisy je při publikování dat aplikován princip zachování statistické důvěrnosti dat. Z tohoto důvodu jsou příslušné agregáty označeny pomocí symbolů C (zachování primární důvěrnosti dat) a D (zachování sekundární důvěrnosti dat).

Pro sestavení statistik přímých zahraničních investic jsou využívána data z vlastních dotazníkových šetření ČNB (vyhláška č. 235 ze dne 23. července 2013 Sb.), klasifikace a členění z národních a mezinárodních registrů, odhady za podlimitní nebo nereagující obeslané jednotky, opravy zjevně chybně vyplněných dat (např. nekonzistence dat ve výkazu vůči auditovaným účetním závěrkám) a kontrola proti zrcadlovým statistikám zahraničních centrálních bank, případně zahraničních statistických úřadů. Kvalita prezentovaných statistik závisí především na kvalitě, včasnosti a úplnosti vstupních dat z výkazů získaných od statistických zpravodajských jednotek.

Nemovitosti v držení nerezidentů

V návaznosti na zavedení členění NACE Rev. 2 ve statistice přímých zahraničních investic obsahuje publikace údaje o nemovitostech vlastněných fyzickými osobami nerezidenty^[1]. Administrativním zdrojem pro propočet stavu je ISKN (Informační systém katastru nemovitostí), který zahrnuje počet, vlastnické podíly a výměru jednotlivých druhů parcel, budov (tj. obytných domů a rodinných domů) a jednotek (bytů) fyzických osob s trvalým bydlištěm v zahraničí. ISKN neregistruje státní občanství držitele nemovitosti. Takto získané administrativní údaje byly oceněny na tržní hodnotu cenami poskytnutými ČSÚ.

Změny v prezentaci dat přímých zahraničních investic

V souvislosti se zavedením šestého manuálu platební bilance a mezinárodní investiční pozice došlo u přímých zahraničních investic ke změnám v prezentaci dat:

Počínaje referenčním rokem 2014 jsou výstupy členěny nejen podle principu směru investice na tuzemské přímé investice v zahraničí a přímé zahraniční investice v tuzemsku, ale i podle principu aktiv/pasiv. V rámci principu směru dochází k vzájemnému čistému započtení souvisejících aktiv a pasiv v rámci jedné komponenty přímé investice (základní kapitál, reinvestovaný zisk, ostatní kapitál). V rámci principu aktiv/pasiv k výše uvedenému čistému započtení nedochází a jsou tedy prezentována aktiva a pasiva na hrubé bázi.

Počínaje referenčním rokem 2014 je prezentována pro analytické účely doplňková statistika stavu přímých zahraničních investic v České republice ve členění na aktiva a pasiva podle konečného vlastníka.

II. STATISTIKA FATS – metodický popis

Růst zahraničních investic a jejich vliv na globalizaci světové ekonomiky vyvolává zájem o další informace umožňující hlubší analýzu aktivit podniků pod zahraniční kontrolou. Poskytování tohoto druhu informací má za cíl statistika o struktuře a činnosti zahraničních afilací (Foreign Affiliates Statistics - FATS). Od referenčního roku 2022 je statistika FATS zpracovávána na základě a v souladu s nařízením (EU) 2019/2152 o evropských podnikových statistikách (EBS – European business statistics). Od roku 2007 došlo k rozdělení kompetencí – ČNB vykazuje údaje za vnější statistiku o zahraničních afilacích (zahraniční podniky pod tuzemskou vrcholovou kontrolou), zatímco vnitřní statistiku o zahraničních afilacích (za tuzemské podniky pod zahraniční kontrolou) sestavuje Český statistický úřad.

^[1] Dne 1. května 2009 skončilo přechodné pětileté období pro nerezidenty od data přistoupení ČR k Evropské unii pro nabývání nemovitostí určených k bydlení a dne 1. května 2011 skončilo sedmileté přechodné období u nabývání zemědělské půdy a lesů.

III. ČESKÉ PŘÍMÉ INVESTICE V ZAHRANIČÍ – výsledky šetření

Tab. III.1 Stav tuzemských investic v zahraničí k 31.12.2022

	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Základní kapitál + Reinvest. zisk	Ostatní kapitál	CELKEM
	1.	2.	1.+2.	3.	1.+2.+3.
Mld. CZK	501,8	716,3	1 218,1	157,1	1 375,2
Mld. USD	22,2	31,7	53,9	6,9	60,8
Mld. EUR	20,8	29,7	50,5	6,5	57,0

Kurz k 31.12.2022: 1 USD = 22,616 CZK 1 EUR = 24,115 CZK

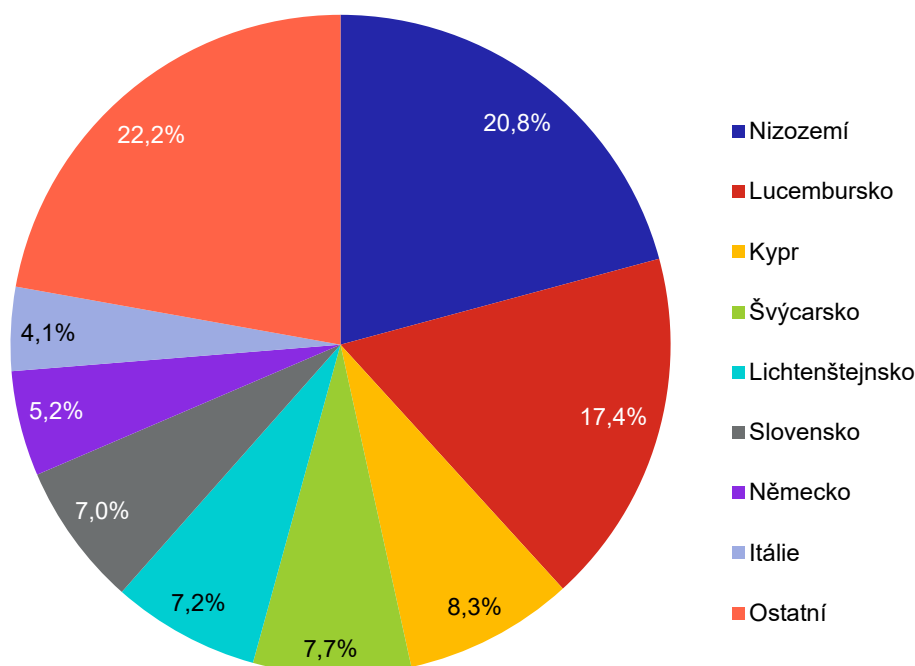
Poznámka: Z důvodu zaokrouhlení na jedno desetinné místo nemusí součet jednotlivých položek v této tabulce odpovídat celkovému součtu v účetní hodnotě. Uvedený princip se vztahuje i na přiložené grafy a tabulky, kde se součet jednotlivých subagregátů nemusí rovnat celkovému agregátu.

Stav tuzemských přímých investic v zahraničí se ke konci roku 2022 v porovnání s předchozím rokem zvýšil o 157,5 mld. Kč a dosáhl 1 375,2 mld. Kč. Nárůst investic byl tvořen především zvýšením stavu reinvestovaného zisku.

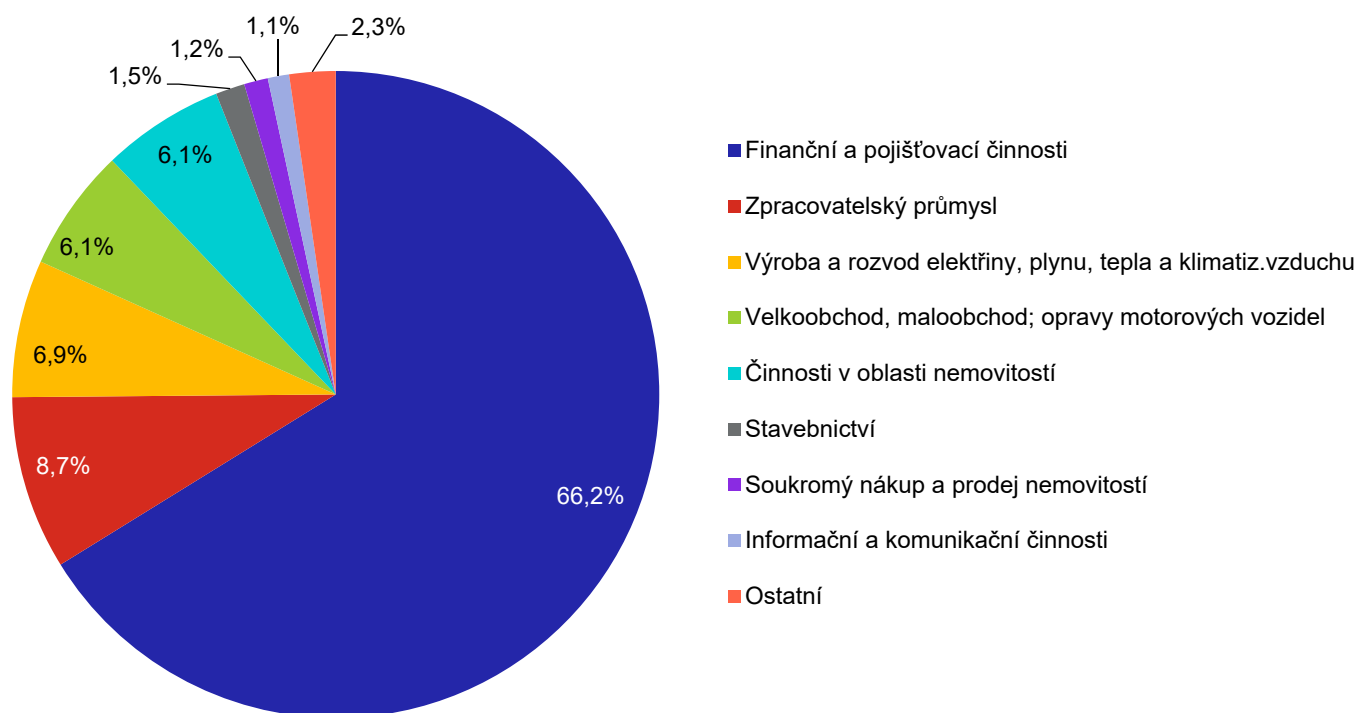
Největší objem tuzemského kapitálu byl nainvestován v oblasti Finančních a pojišťovacích činností a to ve výši 66,2 % celkového objemu zahraničních investic.

Pokud se jedná o teritoriální členění kapitálu pod tuzemským vlivem v zahraničí, nejatraktivnější zemí pro zahraniční investice zůstalo Nizozemí, kde bylo alokováno 20,8 % objemu celkového stavu přímých investic v zahraničí. Kapitál investovaný v Lucembursku tvoří 17,4 % investic v zahraničí a další v pořadí je Kypr s 8,3 %.

Graf III.1 České přímé investice v zahraničí k 31.12.2022 – teritoriální struktura

Graf III.2 České přímé investice v zahraničí k 31.12.2022 – odvětvová struktura

IV. ZAHRANIČNÍ PŘÍMÉ INVESTICE V ČESKÉ REPUBLICĚ – výsledky šetření

Tab. IV.1 Stav zahraničních přímých investic v České republice k 31.12.2022

	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Základní kapitál + Reinvest. zisk	Ostatní kapitál	CELKEM
	1.	2.	1.+2.	3.	1.+2.+3.
Mld. CZK	2 282,9	1 819,3	4 102,2	564,3	4 666,5
Mld. USD	100,9	80,4	181,3	25,0	206,3
Mld. EUR	94,7	75,4	170,1	23,4	193,5

Kurz k 31.12.2022: 1 USD = 22,616 CZK 1 EUR = 24,115 CZK

Poznámka: Z důvodu zaokrouhlení na jedno desetinné místo nemusí součet jednotlivých položek v této tabulce odpovídat celkovému součtu v účetní hodnotě. Uvedený princip se vztahuje i na přiložené grafy a tabulky, kde se součet jednotlivých subagregátů nemusí rovnat celkovému agregátu.

Stav přímých zahraničních investic v České republice ke konci roku 2022 dosáhl 4 666,5 mld. Kč.

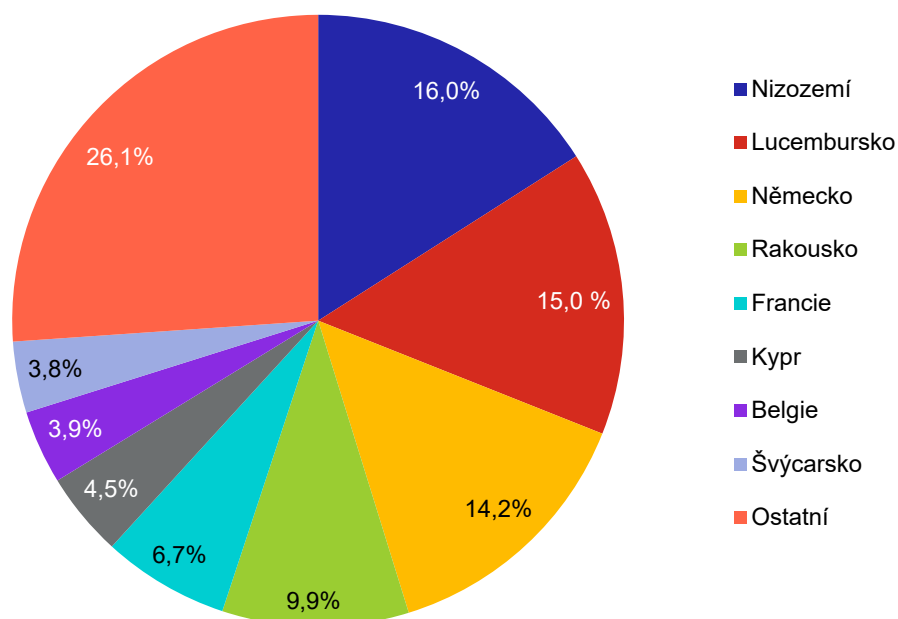
Ve struktuře jednotlivých komponent stavu přímých zahraničních investic v České republice došlo ke změně oproti konci roku 2021 především v komponentě ostatního kapitálu, jedná se o meziroční zvýšení o 118,2 mld. Kč. Objem dividend vyplacených v roce 2022 mateřským společnostem do zahraničí dosáhl 387,0 mld. Kč.

Největší podíl zahraničního kapitálu z celkového objemu přímých investic v ČR byl alokován do odvětví Finančních a pojišťovacích činností (31,6 %), následuje odvětví Zpracovatelského průmyslu (26,3 %) a odvětví Činnosti v oblasti nemovitostí (11,8 %).

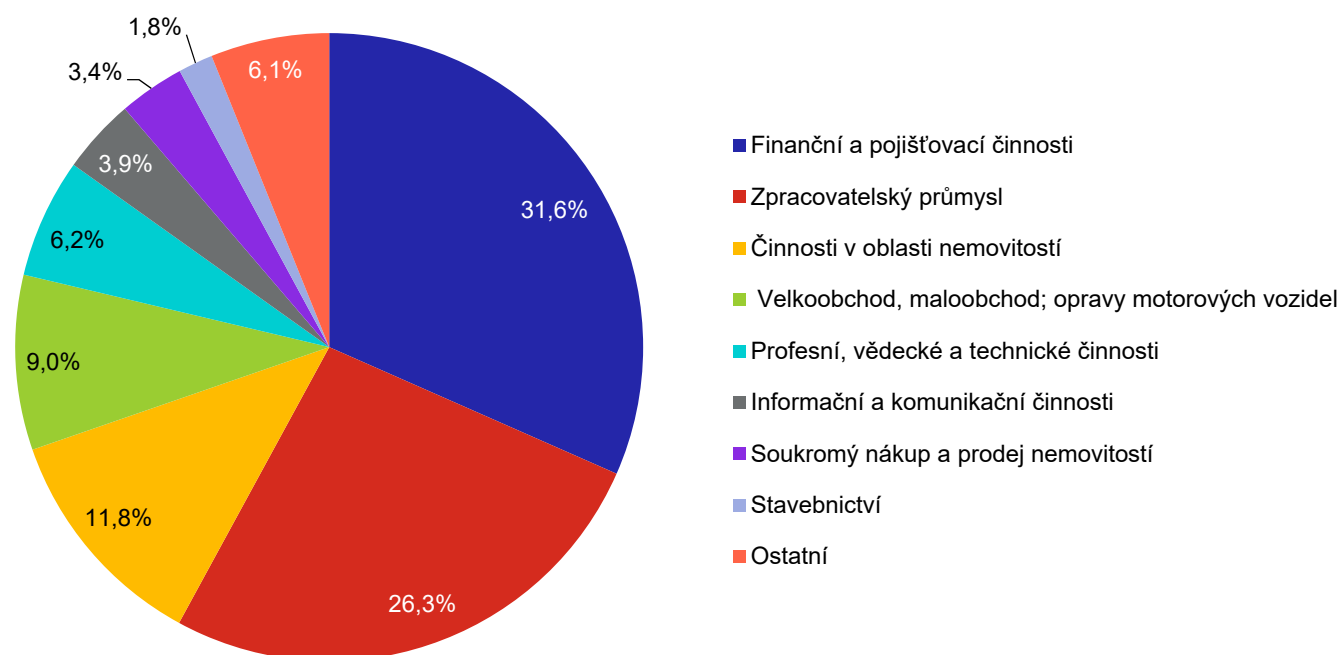
Z geografického hlediska se na kapitálu investovaném v tuzemsku podílejí největší měrou Nizozemí s 16,0 %, Lucembursko s 15,0 % a Německo s 14,2% podílem.

Podíl investorů ze zemí Evropské unie se oproti roku 2021 mírně snížil na 85,5 % a z Evropy celkově pochází 93,8 % objemu zahraničních investic v České republice. Z mimoevropských států pochází pouze 6,2 % zahraničního kapitálu a nejvýznamnějšími investory jsou Jižní Korea, Spojené státy americké a Japonsko.

Graf IV.1 Přímé zahraniční investice v ČR k 31.12.2022 – teritoriální struktura

Graf IV.2 Přímé zahraniční investice v ČR k 31.12.2022 – odvětvová struktura

S dotazy, týkajícími se statistiky přímých investic, se obraťte na Ing. Igora Krejčího (igor.krejci@cnb.cz, tel. +420224418021), Ing. Milana Nejmana (milan.nejman@cnb.cz, tel. +420224414336) nebo na Ing. Ludmilu Budíkovou (ludmila.budikova@cnb.cz, tel. +420224414195).

Upozorňujeme, že uvedené kontakty neslouží pro dotazy k ekonomické interpretaci statistik PZI (např. pozitiva/negativa přílivu/odlivu PZI) nebo prognózám jejich budoucího vývoje. Zároveň není možné pro jiné než statistické účely zveřejnit nebo poskytnout data za konkrétní zpravodajské jednotky, poskytnutí těchto údajů se řídí zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů a příslušnými evropskými nařízeními.